

obzir najnoviji znanstveni rezultati. U ovom 3. izdanju su grčki crkv. pisci 4. stoljeća izašli u sasvim novom ruhu, dok su razne promjene učinjene kod svakoga pojedina pisača.

Prednost je te patrologije, što je precizna u izrazu a stvarna u dispoziciji materijala, k tomu je uvijek napomenuta najnovija literatura. Prevedena je na engleski, francuski, talijanski i španjolski.

Kod nas još te ni prijevodi nisu potrebni?!
E. L.

F. Snopek: „Konstantinus-Cyrrillus und Methodius, die Slavenapostel“. Ein Wort zur Abwehr für die Freunde historischer Wahrheit. Kremsier 1911. (Operum academiae Velehradensis tomus II.). S. 471. Preis 10 K, für die Mitglieder der „Academia Velehradensis“ 6 K.

Nedavno zasnovana „Velehrad-ska akademija“ pružila je svojim članovima i učenomu čitateljstvu novu knjigu; knjiga, koja je pomakla naprijed študij o životu i i radu sv. braće slavenske Ćirila i Metodija. Knjigu je napisao vrijedni starina, neutrudivi radnik u ćirilometodskom pitanju, kromežiški arhivar Franjo Snopek. Knjiga je napisana u polemičkom duhu od početka do konca, a naperena je protiv Dra. Aleksandra Brücknera, profesora slavenske filologije na berlinskom sveučilištu.

Kao glavno vrelo za život i rad sv. braće od uvijek su se smatrale tri legende, dvije za život sv. Ćirila, a jedna za sv. Metodija. Ovim legendama se dosada davala prevelika važnost, te se legende opsipavale hvalama, držale za historičke. Bogoslovci nisu ispitivali tih spisa dosta kritički, a slavenski ih filolozi pretpostav-

ljali svim drugim dokumentima. — Dr. Brückner drži odlučno da je t. zv. panonskoj legendi sv. Ćirila isti izvor kao i rimskoj, i to sam sv. Metodije, koji da h je napisao god. 879. Vita s. Methodii da je bila napisana od Metodijevih učenika još g. 885. prije, nego su bili izagnani iz Moravske, i to prema volji i napatku samog sv. Metodija. Na temelju ovih legendi dokazuje Dr. Brückner da su sv. braća bila pristaše Focijevi, najnepomirljiviji neprijatelji Rima; Metodije da je prekinuo svaku svezu s Rimom i rimsku vjeru prokleo.

Proti Brückneru ustaje Snopek te u omašnoj knjizi solidnim argumentima u ruci brani sv. braću od osvada. Zajedno s berlinskim filologom priznaje Snopek — što je on već prije 30 godina odlučno i sam tvrdio — da su panonske legende tendenciozni spisi, ali dokazuje, da nisu nikle u Moravskoj nego u Bugarskoj, da im nisu začetnici sv. braća nego neki slavenski pisac, koji nije bio učenik sv. braće a koji je htio obraniti slavensku liturgiju u Bugarskoj protiv grčkih svećenika (monah Chrabr ili biskup Klement).

Snopek pobija krive nazore svoga protivnika redom počevši od poslanja sv. braće u Moravsku do njihove smrti. Govori o jurisdikciji svećenika u Moravskoj od 863.—867., o metropolitanskoj časti i vlasti Metodijevoj, o potvrdi slavenske liturgije za Hadrijana II. i Ivana VIII., o borbi sv. Metodija s njemačkim biskupima, o Metodijevu pravovjerju, o Wichingovim krivotvorinama, o popularnosti slavenske liturgije kod puka, o pravovjernosti Metodijevih učenika. Oveću digresiju

učinio je Snopek govoreći o izlasku Duba sv. i od Sina.

Na koncu brani autenciju listova pape Ivana VIII. protiv Dra. Goetza i Dra. Hybla, govori o dva nova spisa bugarskog biskupa Chrabra-Klementa te izlaže svoje stanovište prema Naumovoj legendi.

Gosp. Snopek piše mirno i trijezno, ali zato ipak nemilosrdno tuče svoga protivnika i otkriva velike njegove nedosljednosti.

Jednu slabu stranu imade Snopek, što u točnosti i urednosti svojoj odviše rado navodi mjesta iz tuđih spisa, pa i dulja; time se raspravljanje odviše zavlači a knjiga bez potrebe raste. Bolje bi učinio da je radije štampao doslovno same legende.

Dr. K. Dočkal.

Dr. Anton Koch: Lehrbuch der Moraltheologie. Dritte vermehrte und verbesserte Auflage. Freiburg i. B. Herdersche Verlags-handlung 1910. str. XIV. + 688. Cijena K 13·20 uvez. K 15.— To je treće izdanje tübinskoga profesora bogoslovije, koje je dosta uvaženo i za školsku praktičnu porabu priregjeno. U tom se djelu nalaze izložene sve dužnosti i djela krjeposti, kako ih treba svaki kršćanin a pogotovo kršćanin-katolik da vrši, dosta iscrpivo, po stalnoj metodi poredane i shvatljivo prikazane. Ono što spada u pastoralno bogoslovje i u crkveno pravo, toga ovdje nema. Izložene istine nastojao je auctor dokazima potvrditi, u njihovu historijskom razvitku prikazati i od prigovora obraniti. Da knjiga ne bude odviše spekulativna, to je auctor svoje djelo obradio i kasuističnom metodom osim pozitivne i skolastične (ovu

metodu on naziva historijsko-apologetskom), a dodao je štošta iz asceze i mistike. Pisac osvrće se u svojem djelu i na najnovije auctore osim starijih. Ovo treće izdanje povećano je samo za jedan arak. Upotrebljen je više sitni tisak, nekoje su opaske manje važne ispuštene, i tako se dobilo mjesta za važnije i nužne dometke. Razdioba djela je osebujna. Poslije uvoda (str. 1—32.) u prvom općenitom djelu (str. 33—220.) dolazi 1. nauka o moralu ili o moralnom redu (subjekat moralnosti, objektivna, subjektivna, subjektivno-objektivna norma moralnosti, objekat moralnosti); 2. o poremećenju reda moralnoga t. j. o grijehu, (što je grijeh, kolikovrstan je grijeh); i 3. obnova moralnoga reda po kršćanskim sredstvima spasenja (bitni uzroci moralnoga preporgjenja, sv. sakramenti). U drugom posebnom dijelu (221—672) bogoslovja moralnoga govori se 1. o dužnostima života individualno-osobnoga (dužnosti gledom na tjelesno-duševnu eksistenciju i integritet, dužnost starati se za socijalni položaj); 2. o dužnostima života religioznoga, i to religiozno-privatnoga (nutarnje bogoštovje, vanjsko bogoštovje) i religiozno-zajedničkoga života; 3. o dužnostima gragjansko-socijalnoga života i to ponajprije o dužnostima privatnikâ spram privatnika, a onda o dužnostima privatnikâ spram društva. U prvi red spada dužnost poštovanja, pravednosti i ljubavi kao temeljne dužnosti, iz kojih ostale proizviru kao istinoljublje, vjernost, čuvanje tajne, dužnosti gledom na poštenje i dobar glas bližnjega, gledom na život, zdravlje, uzdržavanje života